

De vaststelling van de thuiskopie vergoeding

De laatste maanden is er in Nederland veel discussie ontstaan over de mogelijke invoering van een thuiskopie vergoeding op mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf. Begin november 2005 liet Stichting de Thuiskopie in een persbericht weten dat de introductie van een kopieervergoeding op dergelijke apparatuur begin 2006 zou kunnen worden verwacht.¹ Dit heeft veel commotie doen ontstaan. Tijdens een vergadering van de Vaste Kamercommissie voor Justitie op 30 november 2005 heeft over dit onderwerp zelfs een algemeen overleg plaatsgehad met Minister van Justitie Donner. In dat overleg heeft de minister de Tweede Kamer te kennen gegeven zich vooralsnog afzijdig te willen houden en te wachten op een EU-standpunt. Daarnaast heeft de minister ook aangegeven niet te willen ingrijpen zolang er nog geen definitief besluit over de invoering is genomen.² Reden genoeg om in dit artikel kritisch te kijken naar de manier waarop in Nederland de thuiskopie vergoedingen totstandkomen.

Stef van Gompel
Mr. S. van Gompel is promovendus bij het Instituut voor Informatierecht (IViR) van de Universiteit van Amsterdam.

Inleiding

In Nederland is het bij wet toegestaan om een werk van letterkunde, wetenschap of kunst te reproduceren voor eigen oefening, studie of gebruik, mits de reproductie wordt gemaakt door een natuurlijke persoon die geen direct of indirect commercieel oogmerk heeft. Deze bepaling, die te vinden is in artikel 16c lid 1 Aw en overeenkomstig in artikel 10 sub e WNR voor de naburige rechten,³ is historisch gezien te beschouwen als een uitvloeisel van de gedachte dat handelingen die zich uitsluitend afspelen binnen de privé-sfeer geen auteursrechtelijke gevolgen mogen hebben.⁴ Het staat de consument dus vrij om voor zichzelf een kopie te maken van bijvoorbeeld een cd of dvd, ongeacht of deze door hemzelf is aangeschaft, gehuurd is bij een mediatheek of bijvoorbeeld geleend is van familie, vrienden of kennissen. Zelfs het downloaden van een illegaal mp3-bestand levert volgens de heersende leer nog geen strijd op met de Auteurswet of de Wet op de naburige rechten, zolang dit maar gebeurt voor eigen gebruik en het gekopieerde bestand vervolgens maar niet wordt afgegeven aan een derde noch op de een of andere manier wordt openbaar gemaakt of beschikbaar wordt gesteld aan het publiek.⁵

De wet bepaalt daarbij echter wel dat ter compensatie een vergoeding moet worden betaald aan de auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten en andere rechthebbenden die door het privé-kopiëren inkomsten dreigen mis te lopen. In de artikelen 16c tot en met 16ga Aw wordt dit nader geregeld. Kort gezegd komt deze regeling erop neer dat de vergoeding als een eenmalige heffing wordt geïnd bij de fabrikanten en importeurs van blanco beeld- en geluidsdragers, die op hun beurt de vergoeding weer doorberekenen aan de consument. De verschuldigde thuiskopie vergoeding zit dus als een heffing verborgen in de prijs van blanco informatiedragers.

Op grond van artikel 16d lid 1 Aw is Stichting de Thuiskopie door de Minister van Justitie aangewezen om, met uitsluiting van anderen, de thuiskopie vergoeding te incasseren en te verdelen onder de rechthebbenden. De taak van Stichting de Thuiskopie omvat echter niet tevens de vaststelling van de hoogte van de thuiskopie vergoeding. Krachtens artikel 16e Aw is daar namelijk een aparte stichting voor in het leven geroepen, Stichting Onderhandelingen Thuiskopie vergoeding (SONT). In de SONT onderhandelen Stichting de Thuiskopie namens de rechthebbenden en Stichting Overlegorgaan Blanco Informatiedragers (STOBI)

1 Persbericht Stichting de Thuiskopie, *Thuiskopie vergoeding op MP3 spelers en dvd-recorders wordt ingevoerd*, Hoofddorp, 9 november 2005, beschikbaar op: <http://www.cedar.nl/thuiskopie/berichten.html#MP3>.

2 *Kamerstukken II* 2005/06, 30 300 VI, nr. 109 (Verslag van een Algemeen Overleg).

3 In het navolgende zal korthedshalve worden verwezen naar het auteursrecht. De verwijzing naar de naburige rechten geldt daarbij steeds, tenzij uit de context het tegendeel blijkt.

4 Zie o.a. J. Kohler, *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*, Stuttgart:

Verlag von Ferdinand Enke, 1907, p. 178 en R.-P. Lepaulle, *Les droits de l'auteur sur son oeuvre*, Paris: Librairie Dalloz, 1927, p. 7. Deze auteurs redeneren dat indien voor handelingen binnen de privé-sfeer wel voorafgaande toestemming van de auteur moet worden verkregen, dit de persoonlijke ontwikkeling en de deelname van het individu aan het publieke debat in gevaar zou kunnen brengen.

5 Zie o.a. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 482, nr. 5, p. 32-33 (Nota naar aanleiding van het verslag) en Rb. Haarlem 12 mei 2004, AMI 2004, nr. 15 m.nt. K.J. Koelman (*Techno Design/Stichting BREIN*), r.o. 6.18.

Informatiedrager	Tarief
Audio analoog (cassettebandjes)	€ 0,23 per uur
Video analoog (videobanden)	€ 0,33 per uur
Minidisk	€ 0,32 per uur
Audio cd-R/RW	€ 0,42 per uur
Data cd	€ 0,14 per disk
dvd-R/RW	€ 0,60 per 4,7 Gb*
dvd+R/RW	€ 0,40 per 4,7 Gb*
dvd-RAM	vrijgesteld (zie ook tabel 2)
HI MD	€ 1,10 per drager
Losse geheugenkaarten / flash memory	o-tarief

* Er geldt een proportionele vergoeding voor blanco dvd's van het type -R/RW resp. +R/RW met een kleinere/grotere opslagcapaciteit dan 4,7 Gb

Tabel 1. Overzicht thuishkopievergoedingen per soort drager voor de periode 1 februari 2005 tot en met 31 december 2006 (bron: Staatscourant 19 september 2005, nr. 181, p. 16).

namens de betalingsplichtigen over de vraag voor welke beeld- en geluidsdragers een vergoeding verschuldigd zou moeten zijn en welke tarieven daarbij gehanteerd zouden moeten worden. Een overzicht van de momenteel geldende thuishkopievergoedingen is te vinden in tabel 1.

In het navolgende zal worden bekeken op welke manier de thuishkopievergoedingen worden vastgesteld binnen het kader van de SONT. Daarbij zal vooral aandacht worden besteed aan de voorwaarden die de wet daaraan stelt. Vooropgesteld moet worden dat de SONT niet alleen de grenzen in acht dient te nemen zoals die in de Auteurswet te vinden zijn, maar dat zij ook rekening zal moeten houden met de randvoorwaarden die de Auteursrechtlijn⁶ aan de thuishkopieregeling stelt.⁷ Aan het eind van dit artikel zal ten slotte nog kort worden stilgestaan bij de rechtsmiddelen die eventueel kunnen worden aangewend om de SONT te dwingen zich aan de wettelijke voorwaarden te houden.

Blanco informatiedragers

De eerste stap in de vaststelling van thuishkopievergoedingen is de aanwijzing van de blanco informatiedragers waar een vergoeding voor verschuldigd zou zijn. Binnen de SONT wordt daar door de betrokken partijen over onderhandeld. De vraag is echter of de SONT hier op grond van de wet wel toe bevoegd is. Een dergelijke bevoegdheid volgt namelijk niet direct uit de wettelijke taakomschrijving van artikel 16e Aw. Daar wordt immers slechts verwezen naar het vaststellen van de hoogte van de thuishkopievergoeding. Toch wordt de SONT ook geacht bevoegd te zijn te bepalen op welke voorwerpen de heffing van toepassing is. Dat volgt onder meer uit de totstandkomingsgeschiedenis van

de wettelijke regeling van de thuishkopievergoeding, waarin werd gesteld dat mag worden aangenomen dat activiteiten van de SONT zich zullen richten op het organiseren van de onderhandelingen met betrekking tot het vaststellen van de tarieven van heffing én het vaststellen van die tarieven.⁸ Dat zou erop wijzen dat de SONT tevens bevoegd is te bepalen op welke voorwerpen de heffing van toepassing zou moeten zijn. Bovendien kan worden opgemerkt dat bij de wetwijziging in 2004 de wetgever het uitdrukkelijk heeft overgelaten aan de betrokken partijen om afspraken te maken over de voorwerpen waarop een vergoeding rust.⁹ Aangezien deze partijen zijn verenigd in de SONT, zouden de tariefonderhandelingen in dat kader ook de aangewezen plek zijn om overeenstemming te bereiken over de te belasten blanco informatiedragers. De wetgever lijkt dat ook te veronderstellen, waar deze letterlijk spreekt over de situatie waarin de betrokken partijen zelf via de onderhandelingsstichting van artikel 16e Aw afspraken maken over de voorwerpen die onder de heffing vallen.¹⁰ Het ziet er dus naar uit dat de bevoegdheid van de SONT niet in twijfel kan worden getrokken. Dat neemt niet weg dat het fraaiër zou zijn als deze bevoegdheid ook expliciet zou worden opgenomen in de wet.

In de Auteurswet wordt overigens nergens gesproken over 'blanco informatiedragers'. Volgens artikel 16c lid 2 Aw zou de thuishkopievergoeding verschuldigd zijn voor 'een voorwerp dat bestemd is om een werk ten gehore te brengen, te vertonen of weer te geven'. De wetgever heeft hier dus uitdrukkelijk gekozen om slechts die voorwerpen te belasten die ook daadwerkelijk deze bestemming hebben. Alle andere voorwerpen vallen buiten het toepassingsbereik van de thuishkopieregeling. Als voorbeeld van dragers waarop de regeling niet van toepassing is, wordt in de memorie

6 Richtlijn nr. 2001/29/EG, PbEG 2001, L 167.

7 Kamerstukken II 2001/02, 28 482, nr. B, p. 7 (Advies van de Raad van State en nader rapport).

8 Kamerstukken II 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 23 (Nota naar aanleiding van het verslag).

9 Kamerstukken II 2002/03, 28 482, nr. 8, p. 13 (Nota naar aanleiding van het nadere verslag). Hoewel de wetgever aanvankelijk voornemens was de voorwerpen die onder de privé-kopieregeling vallen van overheidswege

aan te wijzen (zie: Kamerstukken II 2001/02, 28 482, nr. 3, p. 24-25 (Memorie van Toelichting)), is daar vanaf gezien omdat dit een versturende werking zou kunnen hebben op de tariefonderhandelingen in de SONT (zie: Kamerstukken II 2002/03, 28 482, nr. 5, p. 31 (Nota naar aanleiding van het verslag)).

10 Kamerstukken II 2002/03, 28 482, nr. 8, p. 12 (Nota naar aanleiding van het nadere verslag).

van toelichting dicteerbandjes genoemd.¹¹ Die zijn immers vooral bedoeld om tijdelijk gegevens op in te spreken dan wel een gebeurtenis te rapporteren om deze op een later tijdstip uit te kunnen werken. Andere voorwerpen die van oorsprong niet onder de thuishopieregeling vallen zijn floppy disks en andere datadiskettes,¹² omdat die in de eerste plaats zijn bedoeld om (tijdelijke) back-ups te kunnen maken van persoonlijke bestanden of om dergelijke bestanden op eenvoudige wijze te kunnen verplaatsen van de ene computer naar de andere. In het verlengde hiervan zouden ook de tegenwoordige geheugenkaarten (zoals memory sticks, compact flash, smart media en USB sticks) buiten de thuishopieregeling mogen worden geplaatst. Hoewel deze dragers tevens gebruikt kunnen worden om auteursrechtelijk beschermde muziek, foto's of films op vast te leggen zijn ze niet primair bestemd voor het ten gehore brengen, vertonen of weergeven van deze werken. Eerder zou men voor de bestemming van deze voorwerpen aansluiting kunnen zoeken bij de opslag- en transportfunctie, zoals bij genoemde diskettes. Formeel zou voor losse geheugenkaarten dus een vrijstelling moeten gelden. Zoals we in tabel 1 kunnen zien is er door de SONT desondanks besloten om in plaats van een vrijstelling een 0-tarief in te voeren voor deze dragers. Ofschoon het materieel natuurlijk wel op hetzelfde neerkomt – er hoeft immers ook niets betaald te worden – zou een vrijstelling hier echter meer op zijn plaats zijn.

Maar hoe zit dat dan met de voorgenomen heffing op mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf? Zou het op grond van de huidige wet mogelijk zijn een thuishopievergoeding in te voeren op dergelijke apparaten? Het lijkt erop dat dit inderdaad het geval is. Hoewel terecht kan worden beargumenteerd dat de Nederlandse thuishopieregeling in beginsel niet bedoeld is om opnameapparatuur te belasten, maar slechts de voorwerpen waarop het thuishopieren uiteindelijk zal plaatsvinden,¹³ hoeft een dergelijk argument niet direct op te gaan voor mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf. In tegenstelling tot de traditionele opnameapparatuur, zoals cassetterecorders en videorecorders, en de tegenwoordige digitale opnameapparatuur, zoals cd-branders en dvd-branders, maken mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf namelijk geen gebruik meer van een afzonderlijk medium om de kopieën op te vervaardigen, maar worden de werken gereproduceerd op het interne geheugen van de apparaten zelf. In die hoedanigheid kunnen mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf dus zelf worden beschouwd als 'voorwerpen' waarop het thuishopieren plaatsvindt. Bovendien lijken beide apparaten ook aan het bestemmingscriterium van artikel 16c lid 2 Aw te voldoen. Ondanks het feit dat een mp3-speler ook andere bestemmingen kan hebben, zoals de reproductie en opslag van bijvoorbeeld foto's of tekstbestanden, mag toch veron-

dersteld worden dat de primaire bestemming van een mp3-speler is gelegen in het opnemen en ten gehore brengen van digitale muziekbestanden. Daarnaast is een dvd-recorder met harde schijf natuurlijk overduidelijk bestemd voor de reproductie en het vertoon van audiovisuele werken. Ten slotte blijkt verder uit niets dat de wetgever met het begrip 'voorwerp' in artikel 16c Aw slechts doelt op blanco beelden geluidsdragers in de vorm van de traditionele analoge dragers (audiocassettes en videobanden) of digitale dragers (cd-R/RW, Minidisk en dvd±R/RW). Integendeel, in de parlementaire geschiedenis voorafgaand aan de introductie van de thuishopieregeling in de Auteurswet werd door toenmalige Minister van Justitie Korthals Altes al gesteld dat voor de toepasselijkheid van de regeling 'de voor het veeleevoudigen gehanteerde techniek noch de aard van het voorwerp (ofwel drager) waarop de beelden of geluiden worden vastgelegd, relevant zijn'.¹⁴ Bovendien wordt in artikel 5 lid 2 sub b van de Auteursrechtrichtlijn letterlijk gesproken over 'de reproductie, op welke drager dan ook'. Het lijkt het er dus op dat de huidige wetgeving de introductie van een thuishopievergoeding op mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf niet in de weg staat. Overigens betekent dat niet dat een dergelijke heffing ook wenselijk is. Dat is echter een kwestie van beleid. Maar daarover later meer.

Tot slot zouden we ons kunnen afvragen of het dan in de toekomst ook niet mogelijk zou zijn om een heffing in te voeren op personal computers (pc's) of andere apparaten met ingebouwde hardware, zoals de moderne mobiele telefoons met grote interne geheugens. Met dergelijke apparatuur is het tegenwoordig immers ook een fluitje van een cent om geluidsmateriaal, beeldmateriaal en audiovisueel materiaal voor eigen gebruik te reproduceren. Toch zou een heffing hier niet op zijn plaats zijn. Ofschoon de reproductie van auteursrechtelijk beschermd materiaal zeker ook tot de mogelijkheden behoort, is noch een pc noch een mobiele telefoon daar primair voor bestemd. Een pc is immers geen toepassingsgerichte, maar een universele machine, die in de praktijk gebruikt wordt voor allerlei doeleinden, waaronder het verwerken en bewerken van data, het opzoeken van informatie op het internet etc.¹⁵ Hetzelfde kan gezegd worden van de mobiele telefoon, die naast de ouderwetse telecommunicatie functie tegenwoordig ook over allerlei andere functies beschikt, zoals calculator, adresboek, digitaal fotoalbum, navigatiesysteem, spelmachine, radio, mp3-speler, etc. Vooral vanwege deze multifunctionaliteit zou het nooit vol te houden zijn dat het bestemmingscriterium van artikel 16c lid 2 Aw van toepassing is op pc's, mobiele telefoons en andere met hardware uitgeruste apparatuur. Een heffing op deze apparaten zou derhalve niet in lijn zijn met de bestaande wetgeving.

11 *Kamerstukken II 1987/88*, 20 656, nr. 3, p. 11 (Memorie van Toelichting). Hetzelfde geldt voor microcassettes in het algemeen. Zie: *Kamerstukken II 1988/89*, 20 656, nr. 5, p. 18 (Nota naar aanleiding van het verslag).

12 *Kamerstukken II 1988/89*, 20 656, nr. 5, p. 4 (Nota naar aanleiding van het verslag).

13 Zie o.a. *Kamerstukken II 1987/88*, 20 656, nr. 3, p. 6-7 (Memorie van Toelichting) en *Handelingen II 1989*, 77, p. 6208.

14 *Kamerstukken II 1988/89*, 20 656, nr. 5, p. 5 (Nota naar aanleiding van het verslag).

15 P.B. Hugenholtz, L. Guibault & S. van Geffen, *The Future of Levies in a Digital Environment*, Amsterdam: Instituut voor Informatierecht, 2003, p. 40, beschikbaar op: <http://www.ivir.nl/publications/other/DRM&levies-report.pdf>.

Vervolgens dient de hoogte van de thuiskopie vergoeding te worden bepaald. Sinds de implementatie van de Auteursrecht richtlijn staat in de Nederlandse wet dat voor het privé-kopiëren een billijke vergoeding verschuldigd is. Daarmee zou de wet in overeenstemming zijn gebracht met artikel 5 lid 2 sub b van de Auteursrecht richtlijn, dat bepaalt dat op het reproductierecht een beperking gesteld kan worden ten aanzien van de reproductie voor privé-gebruik, op voorwaarde dat de rechthebbenden een billijke compensatie (*fair compensation*) ontvangen. Het begrip 'billijke compensatie' staat echter niet gelijk aan het begrip 'billijke vergoeding' (*equitable remuneration*), zoals we dat bijvoorbeeld ook kennen uit de Verhuur- en Uitleenrecht richtlijn.¹⁶ De billijke compensatie is veel beperkter en behelst duidelijk een minder vergaande aanspraak op een vergoeding.¹⁷ Dat volgt onder andere uit overweging 35 van de Auteursrecht richtlijn. Ofschoon de Nederlandse wetgever er paradoxaal genoeg toch voor heeft gekozen om in artikel 16c Aw de woorden 'billijke vergoeding' op te nemen,¹⁸ dient dit begrip gewoon te worden uitgelegd 'in het licht van de bewoordingen en het doel van de richtlijn'.¹⁹ Het betreft hier immers geharmoniseerd recht.

De billijke vergoeding waar artikel 16c Aw over spreekt stemt dus qua betekenis en inhoud overeen met de billijke compensatie uit de Auteursrecht richtlijn. Maar wat wordt daar dan precies onder verstaan? Volgens overweging 35 van de Auteursrecht richtlijn dient de billijke compensatie om rechthebbenden, in bepaalde uitzonderlijke gevallen, naar behoren te compenseren voor het gebruik van hun beschermde werken of ander beschermd materiaal. Daarnaast bepaalt deze overweging dat zowel bij de bepaling van de vorm en modaliteiten, als bij de vaststelling van de hoogte van de billijke compensatie rekening gehouden moet worden met de bijzondere omstandigheden van het geval, waarbij het zinvol zou zijn het mogelijke nadeel dat rechthebbenden ondervinden als gevolg van de betreffende handeling als beoordelingscriterium te hanteren.

Uit overweging 35 van de Auteursrecht richtlijn volgt allereerst dat de billijke compensatie slechts verschuldigd is 'in bepaalde uitzonderlijke gevallen', beter gezegd, in bepaalde gevallen waarin de wet in een beperking op het auteursrecht heeft voorzien.²⁰ Omgekeerd betekent dit dat de billijke compensatie niet bedoeld is om rechthebbenden te compenseren voor handelingen die buiten de reikwijdte van de in de wet omschreven beperkingen vallen.²¹ Dat is ook logisch. Aangezien de billijke compensatie onderdeel uitmaakt van een wettelijke licentie, waarbij het exclusieve verbodsrecht van de auteur wordt vervangen door een vergoedingsaanspraak, dient de wettelijke beperking ook de reikwijdte van een dergelijke aanspraak te definiëren.²² Voor de thuiskopieregeling houdt dit concreet in dat de aanspraak op een billijke compensatie slechts verschuldigd is voor 'de reproductie [...] door een natuurlijke persoon voor privé-gebruik gemaakt, en zonder direct of indirect commercieel oogmerk'.²³ Daarmee vallen al behoorlijk wat reproductiehandelingen buiten de thuiskopieregeling en dus feitelijk ook buiten de genoemde betalingsverplichting.

Zo is de thuiskopieregeling bijvoorbeeld niet van toepassing op reproducties die door andere dan natuurlijke personen zijn gemaakt. Het is rechtspersonen dus niet toegestaan om voor eigen gebruik een werk te reproduceren zonder dat zij daarvoor toestemming hebben verkregen van de rechthebbenden. Daarbij is het irrelevant of deze rechtspersonen wel of geen commercieel oogmerk hebben.²⁴ In de praktijk wordt hier op tweeërlei manieren aan tegemoetgekomen. Allereerst is er binnen het kader van de SONT een lijst samengesteld met blanco informatiedragers waarover geen thuiskopie vergoeding betaald hoeft te worden, omdat zij alleen maar of grotendeels professioneel gebruikt worden. Deze lijst is te vinden in tabel 2. Voor blanco dragers die niet op deze lijst voorkomen, kunnen rechtspersonen daarnaast een 'Verklaring van Professioneel Gebruik' afleggen, op grond waarvan Stichting de Thuiskopie kan besluiten dat de fabrikant of importeur van de blanco beeld- en

16 Richtlijn nr. 92/100/EEG, PbEG 1992, L 346/61. Zie artikel 4 lid 1 en artikel 8 lid 2 van deze richtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze bepalingen omgezet in de artikelen 12a Aw, 45d Aw en 2a WNR respectievelijk artikel 7 WNR.

17 Zie o.a. E.J. Arkenbout, 'Nieuw auteursrecht op komst', AMI 2000, p. 125-131, p. 128, D.J.G. Visser, 'De beperkingen in de Auteursrecht richtlijn', AMI 2001, p. 9-15, p. 10, en Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 35-36.

18 Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat de wetgever tot deze keuze is gekomen, omdat het niet nodig werd geacht te interveniëren in het proces van tariefvorming zoals dat plaatsvond (en momenteel nog steeds plaatsvindt) in de SONT. Aangezien dit proces volgens de wetgever toch 'pleegt uit te monden in een geldelijke vergoeding van de gebruiker aan de rechthebbende', zou het beter zijn eenheid van terminologie te hanteren en aldus in de wet het begrip 'billijke vergoeding' op te nemen. Zie: Kamerstukken II 2002/03, 28 482, nr. 5, p. 31 (Nota naar aanleiding van het verslag).

19 Zie o.a. HvJEG 13 november 1990, zaak C-16/89, *Jur.* 1990, p. I-4135 (*Marleasing*), r.o. 8 en HvJEG 16 december 1993, zaak C-334/92, *Jur.* 1993, p.

I-6911 (*Wagner Miret*), r.o. 20.

20 De Engelse versie van de Auteursrecht richtlijn spreekt in overweging 35 van *in certain cases of exceptions or limitations*, terwijl de Nederlandse vertaling het heeft over 'in bepaalde uitzonderlijke gevallen'.

21 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 32. Overigens heeft hier in Nederland ook nooit enige twijfel over bestaan. Zie bijvoorbeeld Kamerstukken II 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 3 (Nota naar aanleiding van het verslag): 'Deze in artikel 16c van het wetsvoorstel voorziene beperking leidt ertoe dat kopiëren van beeld- of geluidsopnamen voor andere dan de in dit artikel omschreven doeleinden niet valt onder de vergoedingsregeling.'

22 P.B. Hugenholtz, 'The future of Copyright Levies in the Digital Environment', in: A. Köhegyes (ed.), *Creators' Rights in the Information Society - Proceedings of the ALAI Congress, September 14-17, 2003, Budapest*, Budapest: KJK-Kerszöv Publishers 2004, p. 295-299, p. 295.

23 Artikel 5 lid 2 sub b Auteursrecht richtlijn.

24 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 32.

Soort	Informatiedrager
Storage Media - Disk	<ul style="list-style-type: none"> - Floppy disks 3.5' - Iomega HDD - Super Floppy 120 M - ZIP 100, 250 en 750 Mb - Optical Disc 3.5' en 5.25' - Minidisk Data - Data met minder dan 25Mb - Audio cd-R/RW met totale lengte tot en met 15'
Storage Media - Tape	<ul style="list-style-type: none"> - 8mm (AIT, MP, Mammoth, VXA) - 4mm/DDS - DLT - Super DLT - LTO - Magnetic Tape 3480/90, 3570/90, 9840/9940 - QIC
Storage Media - Beeld	<ul style="list-style-type: none"> - Lengte tot en met 15'
Professionele Media	<ul style="list-style-type: none"> - Betacam SP - Digital Betacam - Betacam SX - Mpeg IMX - Hdcam - D1 - D2 - Hi-8 pro metal-E - Hi-8 pro metal-P - Pro S-VHS - Pro VHS - Dvcam - Umatic - Pro dat - Dtrs digital audio - Pro mini-disc - Adat - U-matic audio - Dash - Broadcast Video tape - Blu Ray Disc Hard Case - dvd RAM
Camcorder Media	<ul style="list-style-type: none"> - Digital Video - Digital Video Mini / Compact - 8 MM - Hi8 - Digital 8 - VHS-Compact - MicroMV - dvd 8cm - HDV tape

Tabel 2. Lijst blanco informatiedragers waarover geen thuiskopievergoeding betaald hoeft te worden, 13 oktober 2005 (bron: <http://www.onbezorgdkopieren.nl/UserFiles/File/Lijst%20uitgesloten%20dragers%2013-10-2005.pdf>).

geluidsdragers, deze vergoedingsvrij aan de betreffende rechtspersonen mag leveren.²⁵

Naast het professionele gebruik vallen ook allerlei reproductiehandelingen van natuurlijke personen buiten de

²⁵ Dit is conform de verwachting van de wetgever, die stelt dat Stichting de Thuiskopie en de fabrikanten en importeurs 'zonder twijfel' afspraken zullen maken om te voorkomen dat een vergoeding wordt afgedragen,

zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat. Zie: *Kamerstukken II 1987/88, 20 656, nr. 3, p. 7* (Memorie van Toelichting) en *Kamerstukken II 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 4* (Nota naar aanleiding van het verslag).

thuis kopiëregeling. Het is een natuurlijke persoon bijvoorbeeld niet toegestaan om zonder toestemming reproducties te vervaardigen voor derden.²⁶ In artikel 16c Aw wordt dat benadrukt door te stellen dat de reproductie ‘uitsluitend dient tot eigen oefening, studie of gebruik van de natuurlijke persoon die de reproductie vervaardigt’ (lid 1) en voorts dat het voorwerp waarop een reproductie is vervaardigd niet zonder toestemming van de rechthebbenden aan een derde mag worden afgegeven (lid 7). Het reproduceren dient bovendien te geschieden ‘zonder direct of indirect commercieel oogmerk’. Dat sluit uitdrukkelijk de reproductie voor commerciële doeleinden uit. Om die reden heeft Stichting Brein onlangs nog de internetdienst Mp3service gesommeerd haar activiteiten te staken. Deze activiteiten waren gericht op het omzetten van cd-collecties van particulieren naar mp3-bestanden. Omdat het in opdracht vervaardigen van privé-kopieën en het maken van een thuis kopie met een winstoogmerk niet onder de regeling van artikel 16c Aw valt, kon de dienst van Mp3service in deze vorm niet worden aangeboden.²⁷

Daarnaast is wettelijk bepaald dat de thuis kopiëregeling niet van toepassing is op het veeleenvoudigen van databanken (artikel 16c lid 8 Aw)²⁸ en computerprogramma’s (artikel 45n Aw).²⁹ Ten aanzien van deze handelingen kan een rechthebbende zijn auteursrecht namelijk uitoefenen als verbodsrecht. Daarom zou dit gebruik ook niet in de heffingen mogen worden doorgerekend. Om die reden is er vanuit de softwarebranche ook veel weerstand tegen de thuis kopiëheffingen. De Business Software Alliance (BSA), bijvoorbeeld, is fervent tegenstander van de thuis kopiëvergoeding. Zij stelt zich op het standpunt dat een dergelijke vergoeding overbodig is in de digitale omgeving en spreekt zich daarom expliciet uit voor het gebruik van DRM in plaats van de heffingen op blanco dragers.³⁰

Voorts moet bij de vaststelling van de thuis kopiëvergoeding rekening gehouden worden met reproductiehandelingen waarmee volgens de wet geen inbreuk op het exclusieve recht van auteurs of andere rechthebbenden wordt gemaakt. Zo dient de thuis kopiëregeling het maken van een reservekopie door de rechtmatige gebruiker van een computerprogramma (artikel 45k Aw)³¹ onverlet te laten.³² Hetzelfde geldt voor het maken van een kopie van een eigen

werk, voor de reproductie van een werk waarvoor impliciet of expliciet toestemming van de rechthebbenden is verkregen, voor het kopiëren van een werk uit het publieke domein,³³ en voor de reproductie van al het materiaal waar überhaupt geen auteursrecht op rust omdat het een eigen oorspronkelijk karakter mist. Al deze vormen van gebruik dienen bij de vaststelling van de thuis kopiëvergoeding buiten beschouwing gelaten te worden.

Ten slotte moet nog worden benadrukt dat de thuis kopiëvergoeding niet bedoeld is om rechthebbenden te compenseren voor het met onrechtmatige middelen reproduceren van werken (zoals door het omzeilen van technische kopieerbeveiligingen (artikel 29a Aw)) of voor het maken van kopieën met het oogmerk deze later illegaal te verspreiden (zoals het geval is bij piraterij).³⁴ Daarnaast is de vergoeding ook niet bedoeld voor het privé-kopiëren van werken afkomstig uit illegale bron, bijvoorbeeld van peer-to-peer (P2P-) diensten, waarbij illegaal muziekbestanden worden uitgewisseld doordat de ene gebruiker de bestanden kan downloaden die door een andere gebruiker zonder toestemming van de rechthebbenden – en dus onrechtmatig – zijn geupload.³⁵ Immers, de enige juiste manier om tegen dergelijke illegale activiteiten op te treden is het auteursrecht uit te oefenen als een verbodsrecht.³⁶ Het kan daarom nooit de bedoeling zijn rechthebbenden voor piraterij en andere illegale praktijken te compenseren door een vergoedingsaanspraak die onderdeel uitmaakt van een wettelijke licentie. Daarmee zouden deze praktijken immers impliciet ook worden gedoogd en gelegitimeerd.³⁷ Bovendien moet voor ogen worden gehouden dat als heffingen gezien worden als compensatie voor illegale activiteiten, daarin geen enkele drempel meer zou liggen voor een steeds verder gaande verhoging van de heffing.³⁸ Tot slot zou ook de toepassing van de driestappentoets van artikel 5 lid 5 Auteursrechtrichtlijn in het gedrang kunnen komen. Dat artikel bepaalt namelijk dat alle in de richtlijn toegestane beperkingen slechts mogen worden toegepast (1) in bepaalde bijzondere gevallen, (2) mits daarbij geen afbreuk wordt gedaan aan de normale exploitatie van werken of ander materiaal en (3) de wettige belangen van de rechthebbende niet onredelijk worden geschaad. Aangezien een illegale activiteit vanuit haar aard op geen enkele manier te verenigen kan zijn met de wettige belangen van rechthebbenden,

26 J.H. Spoor, D.W.F. Verkade & D.J.G. Visser, *Auteursrecht: auteursrecht, naburige rechten en databankenrecht*, Deventer: Kluwer 2005, p. 271 (§ 5.37).

27 Zie het bericht op nu.nl: *Mp3service mag cd-collecties niet op dvd zetten*, 23 februari 2006, beschikbaar op: http://www.nu.nl/news/681465/50/Mp3service_mag_cd-collecties_niet_op_dvd_zetten.html.

28 Zie ook artikel 6 lid 2 sub a van de Databankrichtlijn (Richtlijn nr. 96/9/EG, *PbEG* L 77/20).

29 Zie ook artikel 4 onder a van de Computerprogrammarichtlijn (Richtlijn nr. 91/250/EEG, *PbEG* 1991, L 122/42).

30 Business Software Alliance. *Levies are inappropriate in the digital world*, August 2001, beschikbaar op: <http://www.bsa.org/eupolicy/upload/BSA-Position-Paper-on-Levies.pdf>.

31 Zie ook artikel 5 lid 2 van de Computerprogrammarichtlijn, *supra*, voetnoot 29.

32 Dat volgt uit het feit dat artikel 1 lid 2 van de Auteursrechtrichtlijn bepaalt dat deze richtlijn op generlei wijze raakt aan bestaande bepalingen van eerdere richtlijnen, zoals de Databankrichtlijn en de Computer-

programmarichtlijn. Zie Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 37.

33 Daarbij kan met name gedacht worden aan rechterlijke uitspraken, administratieve beslissingen, wetten, besluiten en verordeningen die door de openbare macht zijn uitgevaardigd (artikel 11 Aw) en werken waarop het auteursrecht c.q. de naburige rechten zijn verlopen (artikel 37 e.v. Aw en artikel 12 WNR).

34 G. Davies, *Private copying of sound and audio-visual recordings*, Oxford: ESC Publishing, 1984, p. 12-14.

35 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 36.

36 Davies 1984, *supra*, voetnoot 34, p. 14.

37 Hugenholtz 2004, *supra*, voetnoot 22, p. 298. Zie ook de discussie die tijdens de parlementaire behandeling in de Eerste Kamer is gehouden over piraterij en de toepasselijkheid van de thuis kopiëregeling. *Handelingen I* 1990, 23, p. 903-904.

38 *Kamerstukken II* 2001/02, 28 482, nr. 3, p. 25 (Memorie van Toelichting).

zou het voor privé-gebruik toestaan van zowel de illegale reproductie van een werk als de legale reproductie van een werk uit illegale bron in strijd komen met de laatste stap van de toets. Ook zouden de illegale activiteiten onevenredig veel afbreuk kunnen doen aan de normale exploitatie van werken of ander materiaal. Desalniettemin is tijdens de parlementaire behandeling door de Minister van Justitie de stelling ingenomen dat het privé-kopiëren van werken afkomstig uit illegale bron toch onder de thuiskopieregeling valt.³⁹ Zoals we hierboven hebben gezien, strookt een dergelijke ruimhartige toepassing van de thuiskopieregeling echter niet met de aard en de reikwijdte van de wettelijke regeling. Om het probleem van het privé-kopiëren van werken afkomstig uit illegale bron aan te pakken zou mijns inziens naar een oplossing moeten worden gezocht die geheel buiten het kader van de thuiskopieregeling ligt. Een praktische oplossing, die al enige jaren wordt bepleit door de *Electronic Frontier Foundation* (EFF),⁴⁰ is bijvoorbeeld de ontwikkeling van een systeem waarbij het illegale uitwisselen van muziekbestanden wordt gelegaliseerd door het gebruik van 'vrijwillige' collectieve licenties. Dat zou betekenen dat rechthebbenden gezamenlijk licenties aanbieden aan P2P-gebruikers, waarbij het deze gebruikers tegen een bepaalde vergoeding wordt toegestaan om met behulp van P2P-diensten legaal muziekbestanden uit te wisselen over het internet. Dergelijke gebruikslicenties zouden direct online aan consumenten verleend kunnen worden, maar zouden ook gebundeld kunnen worden met het internetabonnement dat een consument afsluit bij een internet service provider (ISP).⁴¹ Een dergelijke constructie omzeilt de moeilijkheden die ontstaan bij het gebruik van wettelijke licenties, zoals het geval is bij de thuiskopieregeling. Het betreft hier immers licenties die vrijwillig door de rechthebbenden worden aangegaan. Het grote manco aan dit systeem van vrijwillige collectieve licenties is natuurlijk wel dat het staat en valt met de bereidheid van de verschillende rechthebbenden om dergelijke licenties aan te bieden. Het mag echter een doorbraak heten dat een grote platenmaatschappij als Sony eind vorig jaar voor het eerst is overgegaan tot het collectief licentiëren van haar muziek aan de Engelse ISP *Playlouder MSP*.⁴² Wellicht is dat een voorbeeld voor andere rechthebbenden om in de nabije toekomst hetzelfde te gaan doen.

Nadeel of schade

Ofschoon de thuiskopieregeling van voor de wetswijziging in 2004 niet zozeer gebaseerd was op de schade die

rechthebbenden door het thuiskopiëren ondervinden, maar eerder op de 'prijs' die rechthebbenden zouden mogen vragen voor de auteursrechtelijk relevante handelingen die met het thuiskopiëren zijn gemoeid,⁴³ staat in de huidige regeling toch het schadeaspect centraal. Uit het criterium van overweging 35 van de Auteursrechtlijn volgt namelijk dat de billijke compensatie slechts verschuldigd is in zoverre de rechthebbenden daar mogelijk nadeel of schade aan ondervinden. Deze algemene regel wordt nader gespecificeerd in de laatste drie volzinnen van deze overweging.

Allereerst wordt gesteld dat eventueel geen specifieke of afzonderlijke betaling nodig is 'in gevallen waarin de rechthebbenden reeds betaling in een andere vorm hebben ontvangen, bijvoorbeeld als onderdeel van een licentierecht', beter gezegd: als onderdeel van een licentievergoeding.⁴⁴ Daarmee zou verkomen moeten worden dat een gebruiker twee keer betaalt voor eenzelfde dienst. Er zou dus bijvoorbeeld geen extra thuiskopieheffing betaald hoeven te worden bij het downloaden van een nummer van een legale online muziekdienst, zoals Apple iTunes, OD2 of MSN Music.⁴⁵ Daarbij wordt namelijk al een licentievergoeding berekend, tegen betaling waarvan de gebruiker een muziekwerk kan downloaden. In die gevallen moet de billijke compensatie geacht worden te zijn inbegrepen in de te betalen vergoeding. Dat wordt ook door de Minister van Justitie beaamd.⁴⁶

Daarnaast wordt in overweging 35 uitdrukkelijk gesteld dat bij de bepaling van het niveau van de billijke compensatie ten volle rekening moet worden gehouden met de mate waarin gebruik wordt gemaakt van technische voorzieningen.⁴⁷ Achtergrond van deze bepaling is dat een heffing niet op zijn plaats is wanneer er tegelijkertijd technische voorzieningen bestaan die een gebruiker er direct van kunnen weerhouden een kopie te maken (zoals bij technische kopieerbeveiligingen op cd's of dvd's) of die rechthebbenden in staat stellen het privé-kopiëren dusdanig te controleren dat zij het gebruik van werken slechts na het verkrijgen van toestemming – en betaling – kunnen toestaan (zoals bij DRM-systemen).⁴⁸ Aangezien op verschillende plaatsen in de Auteursrechtlijn gebruik wordt gemaakt van verschillende bewoordingen, is de precieze reikwijdte van deze bepaling echter niet meteen duidelijk. In artikel 5 lid 2 sub b wordt namelijk gesproken over 'het al dan niet toepassen van', terwijl overweging 35 het heeft over 'de mate waarin gebruik wordt gemaakt van' en overweging 39

39 *Kamerstukken II 2002/03*, 28 482, nr. 5, p. 33 (Nota naar aanleiding van het verslag) en *Kamerstukken II 2002/03*, 28 482, nr. 8, p. 13 (Nota naar aanleiding van het nadere verslag).

40 Electronic Frontier Foundation, *Making P2P Legal*, beschikbaar op: <http://www.eff.org/share/?f=legal.html>.

41 Eind 2005 is dat bijvoorbeeld gebeurd toen Sony BMG een overeenkomst sloot met de Engelse ISP *Playlouder MSP*, waardoor consumenten die een abonnement afsluiten bij deze ISP ook onbepaald muziekbestanden van Sony met elkaar uit mogen wisselen. Zie: Persbericht *Playlouder MSP, World's only music ISP signs landmark UK deal with SONY BMG*, Londen, 22 augustus 2005, beschikbaar op: http://www.playloudermsp.com/pressrelease_22aug05.html.

42 *Ibid.*

43 Vooral Staatssecretaris Kosto heeft zich tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer verre gedistantieerd van het schadeaspect. Zie *Handelingen I 1990*, 23, p. 903-904.

44 Visser 2001, *supra*, voetnoot 17, p. 10.

45 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 37.

46 *Aanhangsel Handelingen II 2004/05*, nr. 1585, p. 3380.

47 In de thuiskopieregeling blijkt dit bijvoorbeeld uit het verschil in thuiskopievergoeding op dvd+R/RW en dvd-R/RW. Omdat een dvd+R/RW auteursrechthebbenden meer mogelijkheden biedt tot technische beveiliging van hun werken, is er in vergelijking met de dvd-R/RW een lagere vergoeding vastgesteld. Zie: tabel 1.

48 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 41-42.

spreekt over 'de beschikbaarheid van' technische voorzieningen.⁴⁹ Hugenholtz, Guibault & Van Geffen beargumenteren dat indien er bij de bepaling van de hoogte van de billijke compensatie slechts rekening wordt gehouden met het daadwerkelijke gebruik van technische voorzieningen, er in feite een bonus wordt gezet op het niet gebruiken van deze voorzieningen.⁵⁰ Zij zouden liever zien dat er rekening wordt gehouden met de economische beschikbaarheid van technische voorzieningen. Dat zou betekenen, dat zodra er adequate technische kopieerbeveiligingen en DRM-systemen beschikbaar zijn, er in het geheel geen aanleiding meer zou bestaan om rechthebbenden te compenseren voor het privé-kopiëren en de heffing op blanco informatiedragers dus – ineens of in delen – zou kunnen worden afgeschaft.⁵¹ Van rechthebbenden mag immers in toenemende mate worden verwacht dat zij een redelijke inspanning leveren om hun werken tegen ongeoorloofd kopiëren te beveiligen.⁵² Dit wordt ook wel de *phasing out* van het heffingsysteem genoemd. De Nederlandse wetgever lijkt hier ook op te wijzen, waar hij benadrukt 'dat niet alleen nagegaan moet worden in hoeverre technische voorzieningen daadwerkelijk worden toegepast maar ook of deze voorzieningen realiter beschikbaar zijn'.⁵³

Ingevolge de laatste volzin van overweging 35 blijkt verder dat er mogelijk helemaal geen betalingsverplichting ontstaat 'in bepaalde situaties waar de schade voor de rechthebbende minimaal zou zijn'. De Europese Commissie heeft expliciet aangegeven dat daarbij gedacht kan worden aan het opnemen van een radio- of televisieprogramma met als enig doel dat programma op een ander moment te kunnen beluisteren of bekijken (ook wel *time shifting* of uitgesteld kijken genoemd).⁵⁴ In Engeland, bijvoorbeeld, is dat ook expliciet zo in de wet opgenomen.⁵⁵ Daar heeft de wetgever dus geredeneerd dat *time shifting* helemaal geen schade met zich meebrengt. Hoewel *time shifting* voor de wetwijziging in 2004 gewoon onder de thuiskopieregeling viel, omdat ook het opnemen van tv-programma's voor kijkgenot op een later moment een auteursrechtelijke relevante handeling vormt,⁵⁶ is het nu dus nog maar de vraag of dat nog steeds zo is.⁵⁷ Een ander voorbeeld van een reproductiehandeling waarbij geacht kan worden dat de schade

voor de rechthebbende minimaal zal zijn, is het overnemen van een werk van de ene naar de andere informatiedrager met als enig doel ook op een andere plaats kennis te kunnen nemen van het betreffende werk (ook wel *porting* genoemd).⁵⁸ Daarbij kan gedacht worden aan het overbrengen van de muziek op een onlangs aangekochte cd naar bijvoorbeeld een pc of een mp3-speler. Overigens zou hier de schade alleen minimaal zijn, als de cd en de kopie daarvan door dezelfde persoon of dezelfde groep van personen (denk bijvoorbeeld aan een gezin) worden gebruikt.

Tot slot moet voor ogen gehouden worden dat het aan de rechthebbenden is om het nadeel aan te tonen dat zij van het thuiskopiëren ondervinden.⁵⁹ Hieruit volgt dat slechts wanneer dit nadeel door de rechthebbenden redelijkerwijs wordt aangetoond, een verplichting bestaat om in een billijke compensatie te voorzien.⁶⁰

Vaststelling in de praktijk

Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat behoorlijk wat reproductiehandelingen buiten de reikwijdte van artikel 16c Aw vallen. Daarentegen wordt in de thuiskopieregeling niet gedifferentieerd naar het verschillende gebruik dat van de blanco informatiedragers wordt gemaakt.⁶¹ Het is kortgezegd een 'grofmazig en een wat ongenueanceerd systeem'.⁶² Als gevolg daarvan moet in de praktijk een thuiskopievergoeding worden afgedragen voor tal van reproductiehandelingen die feitelijk van de betalingsverplichting vrijgesteld dienen te zijn. Vooral de consument, die de vergoeding krijgt doorberekend in de prijs van de blanco informatiedragers,⁶³ lijkt hiervan de dupe. Deze betaalt immers een vergoeding ongeacht het gebruik dat hij van de blanco dragers maakt. Er wordt dus ook meer geïnd dan eigenlijk gerechtvaardigd is. Volgens de wetgever is dat echter een 'onvermijdelijk maar, gelet op het grote aantal auteursrechtelijk relevante kopieën, te billijken gevolg'.⁶⁴ Gewezen wordt op het feit dat het onmogelijk is te controleren op welke manier individuen van de blanco dragers gebruik maken en dat dit zeer grote administratieve lasten met zich mee zou brengen.⁶⁵ De wetgever

49 T. Dreier, 'Implementation of the EU Directive. Factual Background. Existing Studies', in: A. Köhegyes (ed.), *Creators' Rights in the Information Society - Proceedings of the ALAI Congress, September 14-17, 2003, Budapest*, Budapest: KJK-Kerszöv Publishers 2004, p. 247-254, p. 249-250.

50 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 43.

51 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 44. Zie ook *Kamerstukken II* 2001/02, 28 482, nr. 3, p. 25 en 46 (Memorie van Toelichting).

52 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 838, nr. 1, p. 5 (Brief van de Minister van Justitie - Auteursrechtbeleid).

53 *Kamerstukken II* 2001/02, 28 482, nr. 3, p. 46 (Memorie van Toelichting).

54 J. Reinbothe, 'Die EG-Richtlinie zum Urheberrecht in der Informationsgesellschaft', *GRUR Int.* 2001, p. 733-745, p. 738.

55 Artikel 70 van de Copyright, Designs and Patents Act 1988.

56 *Kamerstukken II* 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 1 (Nota naar aanleiding van het verslag). Door verschillende fracties (cdA, VVD, GPV) werd hiertegen bezwaar gemaakt, omdat de rechtsgrond voor een vergoeding op videobanden niet sterk was onderbouwd. Zie o.a. *Kamerstukken II* 1988/89, 20 656, nr. 4, p. 1, 4 en 6 (Verslag), *Handelingen II* 1989, 77, p. 6202, 6207 en *Handelingen I* 1990, 23, p. 898.

57 In dit verband is het vrij opmerkelijk dat Stichting de Thuiskopie in een

door haar uitgebrachte brochure juist naar een standaard voorbeeld van *time shifting* verwijst, namelijk dat veel soapkijkers de dagelijkse aflevering van hun geliefde serie echt niet willen missen en dat ze die daarom massaal op video of dvd opnemen. Zie: Brochure Stichting de Thuiskopie, juli 2005, beschikbaar op <http://www.onbezorgdkopieren.nl/UserFiles/File/Brochure.pdf>.

58 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 36.

59 *Kamerstukken II* 2002/03, 28 482, nr. 8, p. 13 (Nota naar aanleiding van het nadere verslag).

60 Hugenholtz, Guibault & Van Geffen 2003, *supra*, voetnoot 15, p. 36.

61 P. Hartman & J. Nicolai, 'De Thuiskopie', *Intellectuele Eigendom* 1990, p. 18-20, p. 19. Zoals we in het voorgaande hebben gezien wordt er in de tot op zekere hoogte wel een onderscheid gemaakt tussen professioneel en niet-professioneel gebruik.

62 Aldus Wolffensperger (D66). Zie *Handelingen II* 1989, 77, p. 6209.

63 De consument krijgt overigens niet alleen de thuiskopievergoeding doorberekend, maar moet daarover ook nog eens BTW betalen. Zie: *Kamerstukken II* 1987/88, 20 656, nr. 3, p. 6 (Memorie van Toelichting).

64 *Kamerstukken II* 1987/88, 20 656, nr. 3, p. 7 (Memorie van Toelichting).

65 *Kamerstukken II* 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 9 (Nota naar aanleiding van het verslag).

voegt daar echter wel aan toe dat voor zover dat mogelijk is, in de praktijk wel rekening gehouden moet worden met de feitelijke kopieerpraktijk,⁶⁶ bijvoorbeeld door dit tot uitdrukking te brengen in de hoogte van de vergoeding.⁶⁷

In hoeverre bij de vaststelling van de hoogte van de thuiskopievergoeding werkelijk rekening gehouden wordt met de correlatie tussen het feitelijke gebruik en de verplichting tot het betalen van de vergoeding is echter niet bekend. De hele gang van zaken rondom de vaststelling van de vergoeding is verre van transparant.⁶⁸ Zeker is in elk geval dat de SONT regelmatig onderzoek laat verrichten naar het gebruik van opslagmedia en bijbehorende apparatuur en dat de SONT de resultaten van dit onderzoek gebruikt bij de bepaling van de hoogte van de thuiskopievergoedingen. Hierdoor is bekend wat voor soort materiaal er op de verschillende dragers wordt gereproduceerd. Recent onderzoek laat bijvoorbeeld zien dat cd-R's voornamelijk worden gebruikt voor het kopiëren van muziek (47%) en andere auteursrechtelijk beschermde werken, zoals films en games (bijna 33%).⁶⁹ In het percentage 'overig gebruik' (20%) zou dan het gebruik van niet-auteursrechtelijk beschermd materiaal liggen. De SONT zou dat percentage vervolgens in de thuiskopievergoeding verrekenen. Het onderzoek geeft echter totaal geen inzicht in de vraag in hoeverre de dragers in de praktijk worden gebruikt voor handelingen die buiten de reikwijdte van de thuiskopieregeling vallen. Bovendien blijkt op geen enkele manier in hoeverre de rechthebbenden schade lijden door het thuiskopiëren. In werkelijkheid zijn de resultaten van het onderzoek dus helemaal niet geschikt voor de vaststelling van een adequate vergoeding binnen de grenzen van de wet. Overigens is het ook opvallend dat de tarieven na de wetwijziging in 2004 niet of nauwelijks zijn veranderd.⁷⁰ Alleen voor de dvd+R/RW en de dvd-R/RW is per 1 februari 2005 een lagere vergoeding gaan gelden. De vergoeding voor de overige blanco dragers is echter ongewijzigd gebleven. Men kan zich dus terdege afvragen of de SONT bij de bepaling van de vergoedingen wel rekening heeft gehouden met de gewijzigde randvoorwaarden als gevolg van de implementatie van de Auteursrechttrichtlijn.

Maar wat zijn dan de factoren die wel een bepalende rol spelen bij de vaststelling van de thuiskopievergoeding binnen de SONT? Om deze vraag te beantwoorden moet allereerst een onderscheid gemaakt worden tussen de belangen die beide onderhandelingspartijen vertegenwoordigen. Vanuit het gezichtspunt van Stichting de Thuiskopie is de belangrijkste factor de mate waarin de rechthebbenden worden gecompenseerd voor het gebruik dat van hun mate-

riaal wordt gemaakt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij in het algemeen een royale thuiskopievergoeding voorstaat. Aan de andere kant nemen de afgevaardigden van STOBI vooral de marktpositie van de Nederlandse fabrikanten en importeurs van blanco beeld- en geluidsdragers in ogenschouw. Die hebben het meeste baat bij een zo laag mogelijke thuiskopievergoeding. Aangezien de vergoeding wordt doorberekend in de prijs van blanco informatiedragers, ondervinden zij immers veel nadeel wanneer zij moeten concurreren met buitenlandse aanbieders die een lagere of zelfs geen thuiskopievergoeding hoeven af te dragen. Dat uit zich met name in de digitale omgeving, waar de fabrikanten en importeurs veel omzetschade leiden als gevolg van de toenemende parallelimport van blanco dragers via internet vanuit landen met een veel lagere vergoeding. Ook zien de fabrikanten en importeurs een deel van hun omzet wegvallen door het illegale aanbod van blanco dragers op de Nederlandse markt. STOBI zou daarom het liefst zien dat de hoogte van de Nederlandse thuiskopievergoedingen in overeenstemming zou worden gebracht met de lagere vergoedingen in omliggende landen. Stichting de Thuiskopie, die door het illegale aanbod van blanco dragers ook de inkomsten van haar rechthebbenden ziet teruglopen, ziet daarentegen niet veel in het verlagen van de heffingen. Zij neemt liever concrete stappen om het illegale aanbod aan te pakken. Zo voert Stichting de Thuiskopie regelmatig controles uit om de illegale verkoop van blanco geluidsdragers tegen te gaan.⁷¹ Daarnaast heeft zij onlangs nog een kort geding aangespannen tegen Opus, een ondernemer die via internet blanco opnamemedia van buitenlandse origine aanbiedt. Stichting de Thuiskopie eiste dat Opus veroordeeld zou worden om een thuiskopievergoeding af te dragen voor de informatiedragers die via internet worden geïmporteerd en aan Nederlanders worden geleverd. In kort geding werd deze eis echter verworpen, omdat Opus volgens de rechter niet als importeur in de zin van de Nederlandse thuiskopieregeling kan worden aangemerkt.⁷²

Ondanks dat de onderhandelingen binnen het kader van de SONT in beginsel dus een goede gelegenheid bieden een tarief vast te stellen dat acceptabel is voor zowel rechthebbenden als betalingsplichtigen,⁷³ blijkt in de praktijk dat Stichting de Thuiskopie en STOBI maar zelden tot overeenstemming komen over de hoogte van de vergoeding. Statutair is dan bepaald dat de voorzitter van de SONT, de heer Vonhoff, de knoop mag doorhakken en zelfstandig een besluit mag nemen over de vaststelling van de vergoeding. Door deze – tamelijk arbitraire – vaststelling van de vergoeding, wordt afbreuk gedaan aan het oorspronkelijke idee

66 *Handelingen II* 1989, 77, p. 6220.

67 *Handelingen II* 1989, 77, p. 6214.

68 Spoor, Verkade & Visser 2005, *supra*, voetnoot 26, p. 274 (§ 5.38).

69 Resultaten marktonderzoek 2005 naar gebruik blanco dragers (onderzoek in opdracht van de SONT), beschikbaar op: [http://www.onbezorgdkopieren.nl/UserFiles/File/Gebruik%20blanco%20draggers%2012e%20met%20ing%20\(2005\).doc](http://www.onbezorgdkopieren.nl/UserFiles/File/Gebruik%20blanco%20draggers%2012e%20met%20ing%20(2005).doc).

70 Vergelijk bijvoorbeeld de tarieven van tabel 1 met de tarieven zoals vermeld in *Staatscourant* 27 april 2004, nr. 80, p. 27.

71 Zie o.a. Persbericht Stichting de Thuiskopie, *Stichting de Thuiskopie pakt*

*handelaren Zwarte Markt aan, Hoofddorp, 25 augustus 2005, beschikbaar op: <http://www.cedar.nl/thuiskopie/berichten.html>, en Persbericht Stichting de Thuiskopie, *Stichting de Thuiskopie voert controles uit op HCC-dagen*, Hoofddorp, 1 december 2005, beschikbaar op: <http://www.onbezorgdkopieren.nl/?id=6>.*

72 Vزر. Rb. 's-Gravenhage 16 september 2005, AMI 2005, nr. 17 (*Stichting Thuiskopie/Opus m.nt. K.J. Koelman*).

73 K.J. Koelman, 'Collectieve rechtenorganisaties en mededinging – deel II', AMI 2004/3, p. 89-97, p. 92.

74 *Handelingen I* 1990, 23, p. 905 en 910.

achter de thuiskopieregeling, namelijk dat de marktpartijen het in beginsel samen eens moeten worden over de heffing.

Overigens blijkt ook dat in de SONT niet altijd alle belangen van betalingsplichtigen zijn vertegenwoordigd. Wat betreft de voorgenomen introductie van een heffing op mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf, blijkt bijvoorbeeld dat de consumentenelektronicabranche niet is vertegenwoordigd in de SONT. Alvorens de SONT een besluit kan nemen over de invoering van een heffing op genoemde apparaten, zal zij dus eerst haar statuten moeten wijzigen zodat de consumentenelektronicabranche als onderhandelingspartner in de SONT plaats zal hebben. Des te opmerkelijk is dat de uiteindelijke betaler van de vergoeding, de consument, niet vertegenwoordigd is in de SONT. De wetgever achtte dit echter niet nodig, omdat zij vond dat het consumentenbelang bij de onderhandelingen zou zijn terug te vinden in de positie van de voorzitter, die door de Minister van Justitie is benoemd en die derhalve namens de overheid boven de partijen staat.⁷⁴ Dat lijkt echter van weinig betekenis, aangezien de voorzitter vanwege zijn onafhankelijkheid namelijk wel boven de partijen staat, maar daarom nog geen specifieke belangen kan vertegenwoordigen.⁷⁵ De afwezigheid van de consument bij de onderhandelingen is wellicht een van de redenen dat in de praktijk bij de vaststelling van de thuiskopievergoeding meer belang wordt gehecht aan de afzonderlijke belangen van rechthebbenden en betalingsplichtigen, dan aan de feitelijke kopieerpraktijk van de consument.

Rechtsmiddelen tegen onredelijke vaststelling

In de praktijk blijkt de gewenste zelfregulering tussen marktpartijen dus vaak niet te werken. Daarbij heeft mijns inziens een grote rol gespeeld dat de overheid zich altijd ver op afstand heeft willen houden bij de vaststelling van de tarieven en de controle daarop. Klaarblijkelijk is de overheid van mening dat het hier primair om een privaatrechtelijke aangelegenheid gaat waar de overheid zich van afzijdig dient te houden. De vraag is echter of dat wel terecht is. Ofschoon de wetgever stelt dat de aard van de vergoeding privaatrechtelijk van aard is, omdat zij haar grondslag vindt in het auteursrecht,⁷⁶ is het de vraag of hier nog wel van auteursrecht in de zin van artikel 1 Aw gesproken kan worden.⁷⁷ Bovendien moet voor ogen worden gehouden dat de SONT hoe dan ook belast is met de uitvoering van

een wettelijke taak. Daarom zou een bepaalde vorm van overheidstoezicht hier toch wel op zijn plaats zijn. Daarin heeft de wetgever echter nooit willen voorzien, omdat de onderhandelingen tussen rechthebbenden en betalingsplichtigen voldoende waarborgen zouden bieden dat de vergoeding in alle redelijkheid wordt vastgesteld,⁷⁸ en dat een besluit tot vaststelling van de vergoedingshoogte altijd kan worden vernietigd bij rechterlijk vonnis, bijvoorbeeld wegens strijd met de statuten of de redelijkheid en billijkheid.⁷⁹ Ook het in 2003 opgerichte college van toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten (CvTA) is niet belast met het toezicht op de activiteiten van de SONT.⁸⁰

Volgens de wetgever zouden er dus voldoende rechtsmiddelen zijn om de marktpartijen te beschermen tegen een onredelijke vaststelling van de thuiskopievergoeding door de SONT. In principe staat natuurlijk altijd de weg open voor een gang naar de rechter. De wet bepaalt dat geschillen met betrekking tot de thuiskopievergoeding in eerste aanleg kunnen worden aangebracht bij rechtbank Den Haag, die daartoe bij uitsluiting bevoegd is (artikel 16g Aw). Zo kan iedere belanghebbende bij rechtbank Den Haag een vernietigingsprocedure beginnen tegen een besluit tot vaststelling van de hoogte van de vergoeding.⁸¹ Bovendien is de rechtbank sinds de wetswijziging in 2004 ook bevoegd te beslissen omtrent de grondslag van de vergoeding.⁸² Onlangs heeft een twintigtal fabrikanten en importeurs van blanco beeld- en geluidsdragers de SONT en Stichting de Thuiskopie gedagvaard, omdat zij het niet eens zijn met de huidige thuiskopievergoedingen.⁸³ De zaak is inmiddels aangebracht bij de rechtbank. Hoewel de SONT aanvankelijk de competentie van rechtbank Den Haag in twijfel trok en vorderde dat de rechtbank zich onbevoegd zou verklaren van de vorderingen kennis te nemen dan wel de vorderingen van eisers niet ontvankelijk te verklaren, heeft Rechtbank Den Haag deze vorderingen in incidenteel vonnis van 8 februari 2006 afgewezen.⁸⁴ De rechtbank kan nu dus tot een inhoudelijke beslechting van het geschil overgaan, wat in dit kader interessant kan zijn, omdat dit bij uitstek een zaak is die nieuw licht kan werpen op de vaststelling van de thuiskopievergoeding door de SONT.

Ondanks de mogelijke rechtsbescherming door de rechter, blijft er echter behoefte bestaan aan een bepaalde mate van rechtsbescherming tegen een al te eenzijdige vaststelling van de thuiskopievergoeding door de SONT. Daarom dient de overheid ook in te kunnen grijpen indien daartoe

75 Aldus Mastik-Sonneveldt (PvdA). Zie *Handelingen I* 1990, 23, p. 910-911.

76 *Kamerstukken II* 1987/88, 20 656, nr. 3, p. 5 (Memorie van Toelichting).

77 J.H. Spoor & D.W.F. Verkade, *Auteursrecht: auteursrecht en naburige rechten*, Deventer: Kluwer 1993, p. 239.

78 *Kamerstukken II* 1988/89, 20 656, nr. 5, p. 17 (Nota naar aanleiding van het verslag) en *Handelingen I* 1990, 23, p. 905.

79 *Kamerstukken I* 1989/90, 20 656, nr. 50, p. 2-3 (Memorie van Antwoord).

80 De SONT is immers geen collectieve beheersorganisatie, maar een onderhandelingsstichting. Zie artikel 1 onder c Wet toezicht collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten (*Stb.* 2003, 111). Zie ook de website van het CvTA, beschikbaar op: http://www.cvta.nl/html/over_het_cvta/toezicht.shtml.

81 *Kamerstukken II* 1987/88, 20 656, nr. 3, p. 14 (Memorie van Toelichting).

82 *Kamerstukken II* 2001/02, 28 482, nr. 3, p. 48 (Memorie van Toelichting). Dit sluit aan bij het advies van de Commissie Auteursrecht over het aanpassingsvoorstel van artikel 16g Aw. Zie: Commissie Auteursrecht, *Advies over de uitvoering van de EG-richtlijn auteursrecht en naburige rechten in de informatiemaatschappij*, juli 2001, p. 31.

83 Het is overigens niet de eerste keer dat dit gebeurt. Zie: N. van Lingen, 'Overheidstoezicht op collectief beheer van auteursrechten', *Informatierecht/AMI* 1994, p. 30-33, p. 32.

84 Rb. 's-Gravenhage 8 februari 2006, ZA 05-2233, vonnis in incident in de zaak van ACI ADAM c.s. tegen Stichting de Thuiskopie en SONT, beschikbaar op: <http://boek9.nl/weblog2/images/aci-thuiskopie-incident.pdf>.

een noodzaak is. Sinds de wetwijziging van 2004 bestaat er voor de overheid inderdaad de mogelijkheid om aanvullend of corrigerend op te treden. Ingevolge het nieuwe artikel 16c lid 6 Aw kunnen bij AMvB namelijk nadere regels worden gegeven met betrekking tot de voorwerpen ten aanzien waarvan de thuiskopieergoeding verschuldigd is. Daarnaast kunnen bij AMvB nadere regels worden gegeven en voorwaarden worden gesteld met betrekking tot de hoogte, verschuldigdheid en vorm van de thuiskopieergoeding. Dat biedt dus de nodige ruimte voor de regering om in te grijpen waar zij dat nodig acht. Overigens werd door de Commissie Auteursrecht in 2001 al geadviseerd om de aanwijzing van de dragers waarover een thuiskopieergoeding moet worden betaald te laten geschieden bij AMvB. Dat zou namelijk het proces van toepassing van de heffing doorzichtiger maken.⁸⁵ De overheid is hier tot dusver echter nog niet toe over gegaan.⁸⁶ De Minister van Justitie laat echter wel de mogelijkheid open om nadere regels te geven, vooral waar volgens hem terughoudendheid op zijn plaats is, zoals bij de vaststelling van de hoogte van de vergoeding en het onder het stelsel van thuiskopieergoedingen brengen van steeds meer dragers.⁸⁷ In beginsel verklaart de minister zich dus voorstander van een *phasing out* van de thuiskopieregeling. Of hij ook de invoering van een thuiskopieergoeding op mp3-spelers en dvd-recorders met harde schijf onwenselijk acht, blijft echter de vraag.

Conclusie

In de Nederlandse thuiskopieregeling is een sleutelrol weggelegd voor de SONT. Binnen de SONT wordt niet alleen bepaald voor welke blanco dragers de thuiskopieergoeding verschuldigd is, ook wordt er de hoogte van die vergoeding vastgesteld. De leden van de SONT bevinden zich dus in een positie waarbinnen zij een enorme invloed kunnen uitoefenen. Het kader waarbinnen de SONT opereert is daarentegen met weinig wettelijke waarborgen omgeven. Ofschoon de wetgever er destijds vanuit is gegaan dat het onderhandelingskader waarbinnen rechthebbenden en betalingsplichtigen de vergoeding vaststellen op zichzelf al voldoende zekerheid zou bieden, blijkt in de praktijk dat de gewenste zelfregulering door de marktpartijen veel te wensen overlaat. Zo worden in de praktijk de meeste besluiten binnen de SONT genomen door de voorzitter van de SONT, omdat Stichting de Thuiskopie en STOBI vaak niet tot overeenstemming komen. Bovendien blijkt in de praktijk dat bij de vaststelling van de thuiskopieergoeding te weinig

rekening gehouden wordt met de feitelijke kopieerpraktijk van de consument. Op grond van de verschillende grenzen die de wet aan de thuiskopieregeling stelt, zou de SONT daar toch acht op moeten slaan. Daarnaast is het de vraag of de SONT bij de vaststelling van de thuiskopieergoeding wel voldoende rekening houdt met de voorwaarden die in de Auteursrechtlijn worden gesteld. Dit alles doet de vraag rijzen of het huidige model waarbinnen de thuiskopieergoeding wordt vastgesteld nog wel afdoende werkt, of dat het door de wetgever zou moeten worden bijgesteld.

Op zich bestaan er voldoende mogelijkheden voor de wetgever om aanvullend of corrigerend op te treden. Zo kan de wetgever middels een AMvB nadere regels geven om het proces van onderhandelingen te sturen. De wetgever zou bijvoorbeeld kunnen bepalen welke voorwerpen onderhevig zouden moeten zijn aan een thuiskopieergoeding. Zo zou direct kunnen worden aangegeven of de wetgever het acceptabel acht of een thuiskopieergoeding wordt ingevoerd op mp3-spelers, op dvd-recorders met harde schijf of op pc's of andere apparaten met ingebouwde hardware. Ook zou de wetgever regels en voorwaarden kunnen stellen met betrekking tot de hoogte, verschuldigdheid en vorm van de thuiskopieergoeding. Zo zou gespecificeerd kunnen worden welke reproductiehandelingen er volgens de wetgever buiten de thuiskopieregeling moeten vallen, bijvoorbeeld omdat die handelingen geen schade voor de rechthebbenden met zich meebrengen.

Op dit moment lijkt het echter verstandig om te wachten op een Europees initiatief alvorens maatregelen te nemen op nationaal niveau. De Europese Commissie heeft namelijk aangegeven dat zij bezorgd is over de toenemende uitbreiding van de privé-kopieheffingen op digitale apparatuur in de verschillende lidstaten, met name omdat daardoor geen rekening gehouden wordt met de opkomst van DRM-systemen. Daarnaast is de Commissie bezorgd over het feit dat de vergoedingen niet op een transparante manier worden vastgesteld.⁸⁸ In het werkprogramma dat de Commissie heeft opgesteld voor 2006 is daarom aangekondigd dat een Europees initiatief in deze richting mag worden verwacht, waarbij wellicht kan worden gedacht aan een maatregel in de vorm van een aanbeveling.⁸⁹ Als het eenmaal zover is, zou het niet misstaan als de wetgever – in lijn met een dergelijke Europese maatregel – nadere regels zou stellen om de vaststelling van de thuiskopieergoeding in overeenstemming te brengen met de voorwaarden uit de wet en de Auteursrechtlijn.

85 Commissie Auteursrecht 2001, *supra*, voetnoot 82, p. 28-30 (aanpassingsvoorstel artikel 16c Aw).

86 Zie voor de reden hiervan: *Aanhangsel Handelingen II* 2005/06, nr. 452, p. 967-968, antwoord op vraag 4.

87 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 838, nr. 1, p. 5 (Brief van de Minister van Justitie – Auteursrechtbeleid).

88 C. McCreedy, *Address to the EABC/BSA conference on DRM*, 12 October 2005, beschikbaar op: <http://tinyurl.com/nlqg2>

89 Commission Work Programme 2006, Brussels, 25 October 2005, COM(2005) 531 final, p. 16. Zie ook: Commission Work Programme 2006 Roadmaps, beschikbaar op: http://europa.eu.int/comm/atwork/programmes/docs/wp2006_roadmaps.pdf, onder het kopje: 'Copyright levies reform' (2006/MARKT/008). DG Interne Markt heeft sinds kort ook een aparte pagina gewijd aan dit onderwerp: http://europa.eu.int/comm/internal_market/copyright/levy_reform/index_en.htm.